

Tiende tidligere krævedes, i højere Grad skulde forhindre Gaardens Forbedring, end Fæstevæsenet nu gjør det. Thi den, som ydede Tiende, gav en vis Dvotadeel af sit Product; avlede han Lidt, gav han Lidt, avlede han Meget, gav han Meget; saaledes som Cieren nu staaer ligeoverfor Fæsteren, kan derimod denne Dvotadeel, som Fæsteren maa give, være aldeles ubegrændset.

Lennich: Jeg tvivler ingenlunde om, at Hensigten med det nærværende Lovforslag har været at gavne Statskassens. Men desværre ligger Hensigten ofte, saa fjern fra Realiteten, ligger ofte, siger jeg, saa langt borte, at her kunde vel Betænkkeligheder finde Sted. Ja, jeg mener, at Afstanden her er saa stor, at jeg idetmindste ikke kan finde Anledning til at gaae ind derpaa. Bevist for denne Paastand er her allerede blevet givet med saamegen Klarhed og med saamegen Sagskundskab, at hvert Ord mere kunde synes overflødig, dersom jeg ikke maatte befrygte, at Taushed kunde blive udlagt som Samtykke, og dersom jeg ikke maatte mene, at min egen personlige Stilling saa aldeles ligger udenfor alle disse Forhold, at jeg maa kunne nyde Tilltro som den, der bedømmer dem med Upartifshed. Intet uden den fuldkomneste Hensigt, at ville gavne Almeenvellet, naar dette gjordes aldeles nødvendigt, kunde vel berettigede til et saadant Forslag. Men hvor er da denne Nødvendighed her iblandt os, hvor Afsløsningen strider fremad med saamegen tilfredsstillende og progressiv Fremgang, hvor der møder saamegen Velvillighed, saamegen Imødekommen saavel fra Regjeringens og Embedsmændenes som fra Eiendomsbesiddernes Side? Min Embedsstilling har i de sidste Aar ført det med sig, at jeg er kommen meget omkring i vore forskjellige Provindser, og er kommen i Contact med de fleste Samsundscasser, og jeg har vel ofte hørt Onsker om Afsløsning, men jeg har ved den levende Gud som Vidne aldrig nogenstunde hørt en eneste Stemme rejse sig for denne Afsløsningsmaade, hvor Kjøb og Afhændelse staaer paa en saa ulige Fod. Jeg maa derfor befrygte, at den roesværdige Iver for at gavne her har vildledet, at den har sadlet en Kjøbhest, som saa gjerne rides, naar Illusionen

giver Tøilen i Haanden. Jeg maa befrygte, at vi langtfra derved ville naae det Maal, vi sigte til, men tvertimod meget mere tabe det af Sigte; thi vi ville finde, at den nøgne Realitet er noget ganske Andet end Illusionen, at Theorie er noget ganske andet end Praxis, og jeg mener derfor ogsaa, at i intet Tilfælde vil Bestindighed mere kunne paakaldes end her, førend man skulde beqvemme sig til at give sin Stemme til et saadant Forslag. Jeg mener nemlig, at de Grunde, der tale mod dette Forslag, ere saa faare overveiende: Loven vil sætte Kjøber og Sælger paa et ganske forskjelligt Standpunkt og vil bidrage til Uretfærdighed mod en saa høitaget og saa høist gavnlig Klasse af vore Medborgere; Loven vil nedbryde den Enighed i vort Samsfund; der i de betrængte Aar var Danmarks Stolthed, var Danmarks Frelsens Engel; Loven vil tilintetgjøre det Kjærlighedens og Tillidens Baand, der i en Række af Aar her i Danmark saa skjont knyttede disse to, hinanden saa nær staaende, Samsundscasser til hinanden; ja, den vil gaae endnu videre; thi den udeblivelige Conseqvens vil blive, at Raden snart vil komme til Huusmændene, som da ville fremkomme med den samme efter min individuelle Mening uretfærdige Fordring til Gaardmændene; og fremfor Alt, den vil forhindre, at Regjeringen og Nationen kunne gaae Haand i Hand, Noget, vi især maae vogte os for at lægge Hindringer i Veien for, da vel nu ene og alene ved Samstemning her i Handling og Anskuelse den sande og rette nationale Lykke kan trives; og tvivle kan vist nok intet Menneffe om, at Regjeringen netop her staaer paa Upartifshedens sande Standpunkt, saa at den vil vaage over, at der skeer alle Samsundscasser lige Ret. Naar jeg resumerer alt dette i mine Tanker, saa troer jeg at have Grunde nok til ikke at kunne stemme for Forslaget, ja, endogsaa Grunde til næsten at finde en Ironie i det Navn, som Loven gives her paa dette Sted, hvor vi dog Alle staae ene og alene for at værne om Ret og Frihed.

Friis: Jeg kan ikke undlade at afslægge min Tak til den ærede 1ste Landstingsmand for 2den Kreds (Thalbitzer), fordi han tager